

Trije novi zvonovi, viliti pri Samassa v Ljubljani.

Zg. Danica, 1.1872, str. 273.

Das Schreiben des Patriarchen Raimundus de la Torre an den Gastaldio (Burgvogt) von Tolmein, Phoebus de la Torre, worin er demselben anzeigt, dass er die Pfarre Tolmein, sammt ihren Capellen, dem Decan und dem Capitel zu Cividale geschenkt habe. Gegeben zu Udine im Monat Juni 1297.

Hitzinger: Auszug aus Urkunden über das Capitel von Cividale.
MHVK. Februar 1856. str. 9.

Krasna menza z reliefom MB vnebovzetja in bogato skulpturni tabernakelj, ta iz cerkve klaris v Gorici.

V župnišču: srebrn pozlačen ostenzorij iz okr. 1500. Ital delo(?) Stirilistna noga z vrezanimi podobami simbolov evangelistov. Ostenzorij okrogel steklen. b straneh po ena fiala, v baldahimu strehe Kristus trpin s križem. Na vrhu Križani in Marija in Janez.

Nad nodusom napis Christi Corpus ave fuc sacro.

Spodaj De virgine natum viva caros

Nova slika v vel. oltarju Emilio Paggiano, Venezia.

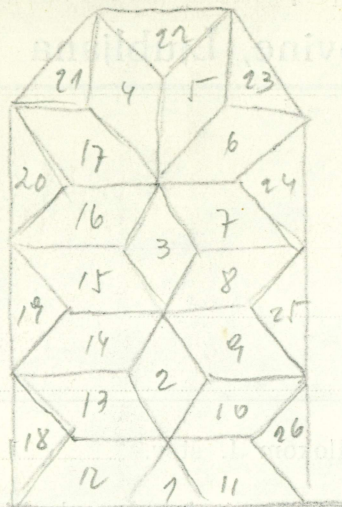
Stele, XXVIA, 1959, 41

Slika kraja z okolico.

Il. Slov. 1926, št. 283, št. 50.

... "V Tolminu je prestolonaslednik odkril spomenik pesniku Danteju; spomenik je postavilo mesto Firenze, rojstni kraj pesnikov. Na kamenitem podstavku se dviga bronasto oprsje pesnikovo, delo kiparja Moschija....."
Prestolonaslednik Humbert v Goriški deželi. - Koledar Goriške Mohorjeve družbe za navadno leto 1930, str. 36-37.

Fotografija kraja po vojski. - Koledar (Gorica "Narodna tiskarna") za leto 1920, str. 25.

1. trije beli žebli, krona na rdečem ozadju. Tu in povsod uokvirja polja mavričast pas z drobno vzorčastim patronom, s križci v kvadratih.

2. na sinjem ozadju v patroniranem krogu na mavričasti podlagi od patroniranega kvadrata z diskastimi ogli uokvirjeno rameno "agnje božje s praporem.

3. v mavričasti mandorli v celi postavi od žarkov obdan Kristus z nejasno gesto

4. angel z lutno

5. angelj z nerazločnim instrumentom.

6. v krogu (patroni) od patroniranega romba z diskastimi ogli in diski v diagonalnih trikotnikih obdan

rumen orel sv. "anez na sinjem polju.

7. angel s harfo.

8. nerazločen angel.

9. v krogu kakro "anez lev sv. "arko.

10. najbolje ohranjen vseh angelov z levo gesto govorjenja.

11. angel z nerazločno dejavnostjo.

12. angel z godalnim instrumentom.

13. angel z nerazločno dejavnostjo.

14. angel, sv. Matevž.

15. angel nerazločen.

16. angel z odprto knjigo

17. vol, sv. Luka

18 -26, menjajoče se na zelenem ali rdečem ozadju v sredi svetel krog, v trikotnikih ob njem lila diski.

Od prizorov na stenah se razli oči samo estanki po 4 stoječih apostolov, na stenah pod okni zaključka. Na juž. steni v nadgritličnem pasu pa odlomek velike kompozicije Jezus nosikriž. Nedvomno zapovrstje zapov. Zr, skupina z

Marijo na levi. Jezus omahuje pod križem, za njim Simon, ki pomaga, geste vojakov, ki ga priganjajo, desno pa skupina z nazaj obrnjeno toisto glavico. Na sev. steni je 1.1842 (1472)

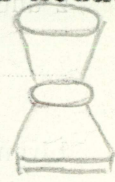
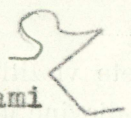
Levo odtod ostanki prizora z daljšim napisnim trakom.

Na juž.steni je levo od ~~klavovka~~ vhoda v zakristijo ohranjen del prvotnega zoklja s patronom, ki je sedaj posnet na vsem pritličju.

V ladji so v juž.steni 3 romanska okna, v severni 2, eno verjetno uničeno po kapeli. V ostenju slikarija, deloma delitev na pasove z marmoriranimi barvami, deloma na črnem ozadju, rdeče, zelene in rumene romanske palmete.

Na sev. steni levo od prvotnega srednjega okna ostanek freske iz istega časa kakor slikarija v oknih. Vidi se nekako miza z zeleno kariranim z belimi križi na rdeči podlagi okrašenim ortom, gori kelih zgodnje oblike z velikim nodusom.

Desno odtod rdeča draperija, temnejše rdeče konturirana in modelirana, robovi gub ob robovih precej ostri . Mogoče še 13.stol. ali vsaj 14.stol.

Slavolok poslikan z dekorativnimi ploskvami z diski, vse vrezano v omet in narejeno s šestilom.

Nimbi figur so prav tako vtisnjeni v omet.

Zidava ladje zunaj več ali manj iz vodoravnih skladov, kolikor toliko pravilnih kamnov.

Okna polkrožna, zgoraj razen srednjega na juž.steni ki je šilast.

V sev. steni je odkrit pravokoten, enostavno vrezan portal romanske dobe.

Fasada z zvonikom prizidana.

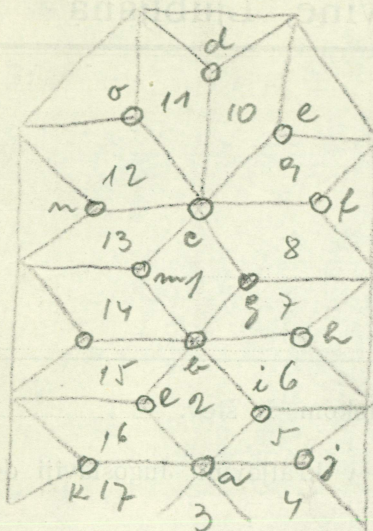
Stele, CXXII, 16.9.1948, s tr.17-19.

Ladja romanska, restavrirana. Na juž.~~strani~~ strani prezbiterijska 3 ozke polkrožna zaprta romanska okna, na severu 2. V fasadi okroglo.

Prezbiterijski nedvomno prizidek.

Slavolok široko odprt istega tipa s kapitelom kot Volarje in drugod.

Prezbiterijski ima zvezdnat obok na štulastih konzolah, močna rebra in na vseh križiščih figuralne skle nike.

Arhitektura najožje sorodna sv. sv. Danijelom v Volčah. Sklepniki so odlične kiparske kvalitete s precejšnjimi spomini na mehki stil.

~~ixixixixix~~ Ves obok je najbogatejše okrašen, tudi s slikarijo, v okviru ikonografije kranjskega prezbiterija. Na vseh stenah so manjši ostanki, a malo različni.

1. Kristus v mandorli
2. "agnje božje
3. krona in žebli
4. angel z nerazločnim go dalom(cimbale?)
5. angel nerazločno
6. simbol leva, 7. angel nerazločno
8. angel s harfo, 9. orel, 10. angel z orgljami
11. angel z lutnjo, 12. vol, 13. angel s cimbalami
14. nerazločen angel

15. "atevž, 16. nerazločen angel, 17. angel z veliko harfo.

Sklepniki: a. Ar. glava, b. sv. Urh, c. M. B. z detetom, d. angel z nap. trakom
e, f, angel z nap. trakom, g. sv. "tefan, h. isto, k. sv. Mihael arh. l. sv. Martin
s plaščem, m. sv. Kavel, n. sv. Katarina, o. angel z nap. trakom.

Pritlični pas na sev. steni popolnoma nerazločno, samo patroniran, mavričast pas ohranjen. Pritličje patronirano, raznobarvne ploskve z granatnim vzorcem
Pod 4 sliko od zap. na lila pasu pod sliko 1. (1472)

V naslednji nadaljevanje napisa, a čisto nerazločno.

Na treh podokenskih ploskvah po 4 apostoli. Pod vzh. oknom različna ena glava, na jugovzh. 3 figure v celoti deloma ohranjene. Na juž. steni ostanki obsežnega prizora s Kristusom, ki nosi križ, levo sedi, da je skupina nimbiranih žena (srečanje z Marijo). Okrog portala v zakristijo dekorativna slikarija z diskastimi vložki, slika ob slavoloku nerazločna.

V 2 pasu na sev. steni vse uničeno. Med okni zaključka slabi ostanki barv, na jugovzh. se zdi stoječa svetnica.

V 2 pasu na juž.steni ostanki prizorov. Podločna polja so popolnoma uničena. Slavolok okrašen z diskastimi vložki. V ladji ostanki starejše slikarije v vseh oknih. Dva motiva: 1. črna mreža z zelenimi, rdečimi in rumenimi stiliziranimi palmetami, drugod posnetek obloge z marmornatimi ploščami.

Na sev. steni je ostanek prizora. Vidi se pred zelenim ozadjem ramen kelih in zeleno, rumeno, mrežasta preproga, viseča od nekake mize z belo rdečim križno rozetnim vzorcem. Vesno odtod draperija neke figure v isti temnordeči barvi, plas tično slikana s cikcakasto nabranimi robovi.

Verjetno okr. sr.14.stol.

Slike v ladji so ikonografsko in po načinu obdelave obrazov s pomočjo gibke risbe, po diskah in načinu barvanja reber nedvomno sorodna Križni gori. Vsekakor pa mlajše, in če ni mojster sam, so te njegovo iznodišče. Estetsko danes eden najlepših starih prostorov.

Stele, CXXIV, 9.10.1947, str.53-55.

Konservator Attens berichtet, dass der Hochaltar in der Friedhofkirche zum hl. Ulrich (Pfarre Tolmein) ein handwerksmässiges Erzeugnis mit einem plumpen Aufsatz, den Eindruck des Rippengewölbes und des Chorschlusses mit den drei Spitzbogenfenstern störe und daher entfernt werden sollte. Die Nordwand des Langhauses wäre zu entfeuchten. Die Z.K. pflegt weitere Erhebungen.

MDZK: št.5, 1.1906, str.81*-Sitzungsberichte.

N.F.

TOLMIN - p.c.sv. Urha

Ladja starejša kot prezbiterij ima na južni steni³ majhna podolgasta deloma šilasta, deloma polkrožna okna, blizu romanske dobe. Gradnja je zložena iz vodoravnih vrst približno kvadratsko rpisekanega kamenja. Prezbitierij za ladjo neprimerno širok je nekako iz 2.pol. XV. stol. Ladja je bila prej ravno obokana, še sedaj se vidijo konzole na vrhu sten. Sledovi stare slikarije, večkrat na novo ometane po celi cerkvi, ^{posebno} ~~suša~~ pa v prezbiteriju na svodu. V vrhnjih poljih od zap. proti vshodu: na rudečem polju bela trnjeva krona in žebliji, motiv kakor na Križni gori, v drugem Jagnje božje., v tretjem v mandorli Kristus ali Bog oče. Na drugih ~~kapah~~ 4 evangelisti v simbolih. Pod simbolom sv. Lukeža se vidi še ena plast slikarije. V svodnih ~~kapah~~ ^{ICAH} so karakteristični plastični diski kot na Jezerskem in na sv. Urhu. Na stenah malo različnega. Na 3 zaključnih stenah pod okni sledovi slik apostolov, v vsakem polju bržkone štirje. Dekorativni pasovi so mavrično pokriti s ~~patroni~~ ^m iz križev.

Bolje ohranjena na sev. steni samo slika Zadnje večerje tudi še deloma Kristus in 5 apostolov, drugi samo deloma. V koloritu, tipih in obdelavi močno spominja na Jezersko, posebno pa na Križno goro - Kristus, katerega obraz je deloma ohranjen ima na čelu karakterističen čop las kot Jezersko. Barve: zelena, blede lila, rudeča, rumena.

Karnat zelo karakterističen za Jezersko in Križno goro, istotako senčenje. Karnat nekoliko pretirano rozarudeč.

Stele, I.A, 23.VII, 1924, str.33-35

Ladja brez zoklja, ki ga ima prezbiterij je starejša od njega. Sezidana v stari tehniki iz domačega rečnegaveč ali manj prisekanega kamnja, v vodoravnih legah.

Sev. stena ni imela oken. Sedanje eno v ti in eno v južni je plod restavracije v 2.pol.XIX stol.Ogli so bili iz rezanega kamna. Zvonik je bil lina nad glavnim vhodom. Na južnem ogli glavne vhodne stene, kjer se je začelo sleme strehe je vzidan kamen, ki ima na to in na juž. strani po en relief. Zapadni je skoro popolnoma razpadel, ~~vidik~~. Vidi se levi ostanek stoječe figure z veliko glavo, razloči se nekaj cevastih gub, na desni velika glava in spodaj ostanek nerazločnega pomena.

Na južni strani tudi skrajno uničen Jezus na Oljski gori, klečeč. Vidi se na desni zgoraj kelih in ~~ovlebelica~~ ki predstavlja ali Boga očeta ali njegovo roko. Ta stena ima 3 stara okna. Prvo od zapada je zazidano in je bržkone ~~skoro~~ samo eno lice (desno) ohranjeno. Drugo je ozko visoko, okvir kamenit, odprtina polkrožna notranja pa ki ima

TOLMIN - p.c.sv. Urha

poseben ~~okvir~~ kamnit okvir. Šilast ~~okvir~~ tega profil tega okvira ni prirezan kot v gotiki.

Tretje okno ima tudi ta notranji *konjat* polkrožen.

Prezbiterij pozneje prizidan ima z okroglim Wulstom profiliran kamnit strešnat vrh.

Ohranjenih je troje visokih oken z lepim krogovičjem iz troperesa, Fischblasen, tripasa in štiripasa.

Okvir zadnjega okna je zunaj izdolben z žlebom, da je mnogo lepši. Nad jugovzh. oknom je vzdana kamnita plošča, a od z dolaj ni videti napisa.

Pozneje prizidana zakristija na južni strani prezbiterija in majhna kapelica na sev. strani sev. ladje ob slavoloku. Zunaj ni videti ostankov slik. Portal plod novejše restavracije. Svodi so padli dol in so bili istotako plod novejše restavracije. Vrh sten kamnite konzole, ki so nosile nekdanji ravni strop.

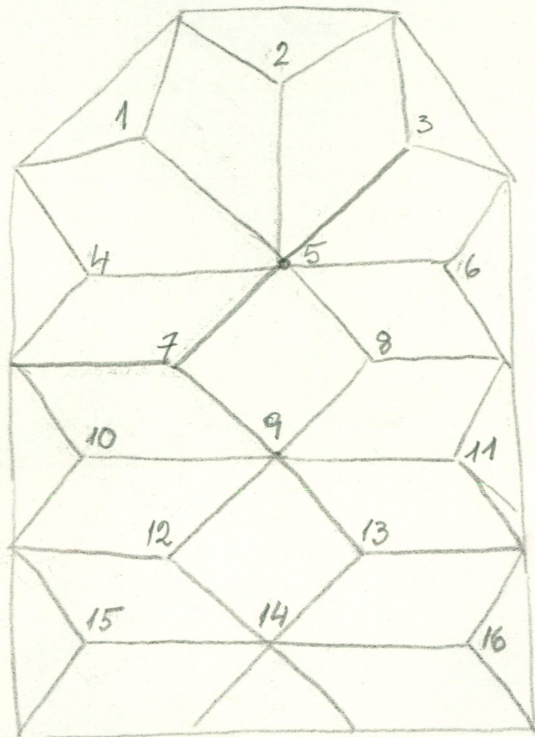
Prezbiterij in zvezdasti svod z bogato izklesanimi sklepniki.

1,2,3,4,6 - angelj do pasu z napisnim trakom

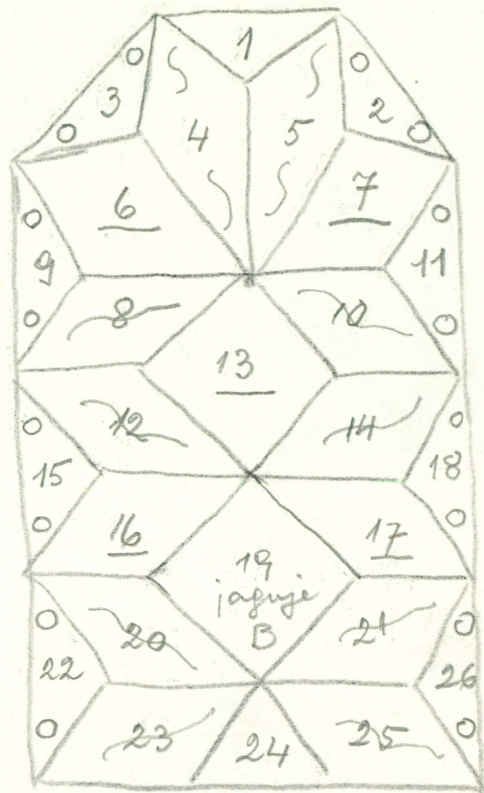
5 - mati božja z detetom

7- sv. Katarina, 8- sv. Štefan(?), 9- sv. Urh(?) škof s knjigo

10-sv.Pavel, 11- sv. Peter, 12- sv. Martin, 13- Prerok(?) z napisnim

Prezbiterij
(popis na str.7 op.)

Slike ha svodu:

1. ostanek vijoličastega paličastega diska
2. dva diska in v vijoličastem krogu med njima nerazločno

3. ostanek treh diskov
4. nerazločen angelj
5. nerazločen angelj
6. med diski simbol sv. Luke v krogu.
7. med diski nerazločen, bržkone lev - ^Marko
8. gornji del angelja
9. dva diska v sredi nerazločno
10. angelj s harfo
11. med diski nerazločno
- V prvotnem v sitih barvah lila rudeča z rumeno , držana dekoracija precej ohranjena
12. nerazločen angelj
13. Mandorla z nerazločno figuro v žarkih, bržkone ^Aristus.
14. nerazločen angelj
15. dva diska in nerazločno
16. simbol sv. Matevža
17. bržkone orel- ^Janez
18. med diski v krogu nerazločno, vidi se le del napisa
19. v krogu med diski ^Vagnje božje z zastavo.
20. nerazločen angelj
21. angelj s ~~kladivom(?)~~ kadilnico(?)
22. med diski nerazločno

TOLMIN - p.c.sv. ^Urha

23. angelj z nerazločnim predmetom, v spodnji polovici novejši omet, odpadel in se vidi stara slikarija, ki dokazuje, da je bila nova narejena po stari. Ozadje je sinje skoro nebeško, vidi se rumena barva roza draperije in dekorativnih pas sinje-belo-rudeče, patroniran s križci.

24. krona z ~~žablji~~ žablji (pri Križni gori)

25. nerazločen angelj

26. med diski nejasno.

Slikarija skrajno uničena. Stara slikarija po vsem svodu na debelo na novo ometana in nova slikarija narejena po stari, samo kolorit precej ubožnejši.

Največ se vidi tega v poljih 23,20,6,11,18,26.

Rebra polihromirana z barvnimi pasovi kot na Križni gori.

Vse stene so bile poslikane. Slike do vojne ometane in naključvane. V pritličnem pasu se vidijo ostanki zastora(?) s patroniranim vzorcem. V drugem pasu, ki sega do spodnjega robu okna so se ohranili nejasni ostanki. Severno steno so v tem pasu pokrivala po ostankih navpičnih ločilnih dekorativnih pasov sodeč 4 scene skoro enake velikosti ki se pa ne dajo določiti. Ločilni pasovi so patronirani s križci. Ohranjena je od vseh samo ena angeljska glavica in nekaj kvadriranih tal. Pod oknom po 4 apostoli.

TOLMIN - p.c.sv. Urha

Prvi je siv in ohranila se je deloma glava, ki je po obdelavi (spiralni risbi las) sorodna Jezerskemu (sv. Anton). Ta apostol je imel knjigo. Drugo pod prvim oknom je uničeno razen malih kosov barve. Pod drugim vse še za ometom, pod jugovzh. se vidijo deloma glave a samo v odlomkih.

Od slikarije južne stene so samo nerazločni sledovi.

Vrata v zakristijo in ikviri oken dekorativno poslikani.

Tretji pas slikarije sega do začetka reber. V prvem polju ob slavoloku vse uničeno. V drugem se vidi del ženske draperije in zraven večja glavica. Zraven na desni skupina z močno realistično zelo rudeče karniranim obrazom z odprtimi ustmi. Realizem soroden Križni gori in Jezerskem.

V 3 polju je zadnja večerja od katere se je največ ohranilo. Apostoli sede okoli mize, so: spredaj Janez leži v Kristusovem naročju.

Skupina na desni dobro ohranjena in karakteristična po rudečem karnatu. Kristus ima kot na Jezerskem in Križni gori šop las na čelo. Slikarija ob oknih in na južni steni z malimi ostanki popolnoma uničena.

V četrtem pasu (šilasta polja) vse uničeno, na južni steni pa še večinoma pod ometom.

Slavolok je bil dekorativno poslikan.

Malenkostni ostanki na prednji strani slavoloka.

TOLMIN - p.c.sv. Urha

Južna stena še večinoma ometana. Vidi se dekoracija prvega okna od slavoloka in neznaten del nad nekdanjim korom.

Na vhodni steni prav majhni pstanki.

Severna je vsa še ometana. Na par mestih se vidijo ostanki, največ med kapelo in novim oknom.

Sorodnost s Krrižno goro in Jezerskim je neoporečna.

Stele, I.A, 25.7.1924, str. 45 - 52'

Fotografirati:

Sev. steno ^{zunaj} ~~znotraj~~. Kjer je odstranjen omet se vidi tehnika.

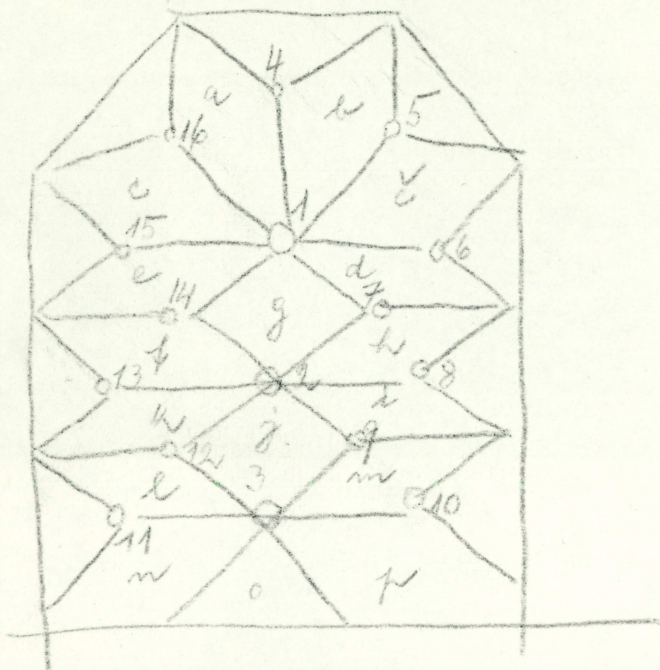
Zmeriti cerkev, okna ter debelino zidov.

Prezbiterij zunaj fotografirati.

V velikem v kotu pod sev. vzh. oknom glava apostola, kjer se vidi nekaj las in eno oko.

Dekorativna slikarija v oknih juž. stene.

Stele, I.A, 25.7.1924, str. 45'

- 1.MB z detetom na levi strani
- 2.sv.Urh
- 3.Kristusova glava
- 4.5.6.16.15 angel z napisnim trakom
- 14.sv.Katarina
- 13.bradat svetnik s knjigo in mečem(sv. Pavel)
- 12.brezbrad z mečem in majhno figuro pred seboj
- 11.sv.Mihael
- 10.brezbrad z napisnim trakom
- 9.bradat isto
- 8.sv.Peter
- 7.brezbrad svetnik s kamnom(Stefan)
- Slikarija na oboku:
- a,b, angela z godali
- c, vol, č. orel
- d,e,f,h angeli muzikanti
- i lev, k angel(evangelist)
- l,m,n,p angeli muzikanti
- o trnjev venec iz žeblicev
- g Krist v celi postavi v mandorli
- j Jagne božje

Obrobljene so slike s patroniranimi vzorci, v oglih diski.

V sosvodnicah okrogla polja, nekdanj očitvidno slikano, sedaj rpazno

Stene razdeljene na pravokotna polja v 2 pasovih, ostanki prizorov iz Pasijona itd(svoj čas še viden ostanek Zadnje večerje)

Na juž.steni razločen prizor Jezus nosi križ.

Na sev.steni letnica 1852 (1472)

Na adja ima 5 romanskih oken s slikarijo - ostenja - ostanek figuralne slikarije iz romanike dobe.

Ostanki slikarije so gosto naključvani.Pod okni na zaključnih stenah vrsta

apostolov.Nimbi so plastično vrezani v omet.
Kvaliteta skulptur na sklepnikih visoki odmevi mehkega sloga.Sórodnost z
loško skupino.

Stele, XXVIA,24.9.1959,39`-40`